

דף נא ע"א - דף נא ע"ב

דנה שרי ואי לא אסיר. [פ] ואמר מר וטורא ואיתמא רב אשי בגודרייתא דקני * אסיר דמי א"ל רב מרדכי לרבא מחיב רב קטינא תיובתא הטומא לפת ולגומא תחת הגפן אם היו מקצתן מגולין אינו חושש לא משום שביעית ולא משום מעשר ולא משום כלאים [ג] ויטלין בשבת וסלקא לה בתיובתא אלמא לא כריך למישלף ומיהדר [כ] אלא לגלויי מקצתן וכן הלכתא:

יב [דף נא ע"א] **מתני'** - בממלא את הקיטון ונתון תחת הכר או תחת הכסת: **גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל מותר להטמין את הלגון. א"ל רב נחמן לדרו עדיניה אטמין לי זוגן ואיתי לי מיא דלחיס קפילא ארמאה. ובימות החול הוה. שמע רבי אמי ואיקפד. א"ל רב יוסף מ"ט קפיד מר תרווייהו כרובותיה עבד מדא כרב וחדא כשמואל. כשמואל דלמר שמואל מותר להטמין את הלגון. כרב דלמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב כל שהוא נאלץ כמותו שהוא חי אין בו משום בשולי נכרים. [ג] והוא סבר אדם חשוב שאני. מ"ר אע"פ שאמרנו אין טומיין את החמין * משחשיכה בדבר שאין מוסיף הגל אבל אם בא להוסיף מוסיף. כיצד רבן שמעון בן גמליאל אומר נוטל את הסדינין ומניח את הגלופסקין או נוטל הגלופסקין ומניח את הסדינין. (א) נראה לר"י דלא גרסינן כיצד דת"ק איירי בתוספת ולא איירי בחלוף. ונוטל הגלופסקין ומניח הסדינין לאו מוסיף הוא אלא ממעט [ח] דגלופסקין חמין יותר כדמוכח בגיטין פרק [א] מי שאחזו. ונראה דרשב"ג פליג אה"ק דת"ק לא שרי אלא להוסיף אבל אסור לגלותו ולהחליף ורשב"ג שרי אפי' להחליף ומפרש דבכל ענין מותר להחליף בין להקריב בין לחמם כ"ש ליתול ולהחזיר אותו דבר עצמו דלוי כל כך ד תחלת הטמנה. וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר כלומר וכן היה מקיל קולא אחרת גבי הטמנה. ולהך פירושא לכאורה נראה הלכתא כה"ק. [ג] ומתני' מלין לפרש דווקא כסוה ונתגלה דיעבד מותר לכסותו אבל לכתולה אסור לגלות ולכסות כי היכי דחמי מתני' כה"ק וה"ר יונה ז"ל מקיים גירסת הספרים ה' גדולה כה"ק ומפ' הכי כיצד אם בא להוסיף מוסיף. מי אמר לא שריין להוסיף אלא אם כן כסה מתחלה בדבר המשמר חומן יפה כגון גלופסקין וכיוצא בו. או דלמא אפילו כסהו בדבר קל כגון סדינין שאין משממר חומן כל כך כיון דמהני * כל שהוא כסוה מצדו יום חשבינן ליה. [ג] ומפרש רשב"ג מדקאמר נוטל את הסדינין אלמא דחשיב כסוה מצדו יום אף בסדינין. [ד] והא דמסיים רשב"ג נוטל הגלופסקין כו' זו ואין צריך לומר זו קמני. וזירושלמי מדקדק בדבר זה דגרסינן זירושלמי * מניח אין טומיין משחשיכה אבל מוסיפין עליו כסוה או כליס. וכמה יהא עליהן ויהא מותר לכסות. רבי זריקא בשם רבי חיננא אמר אפילו כסוה. אמר רבי זעירא ובלבד דבר שהוא מועיל אמר רב כל הדברים מועילים אמר רבי חיננא ויאות מאן דנסיב סמרטוט ויהיב ליה על רישיה בשעת צינתא דילמא לא כבש צינתא. וכן היה רשב"ג אומר לא אסור אלא בצאות מיחס אבל פינה ממיחס לניחא מותר. כלומר אם רצה להטמין את החמין בשבת יפנה למיחס אחר ויטמין:

הדרן ע"ך במה טומיין

במה בהמה פרק חמישי

א במה בהמה יולאה וצמה אינה יולאה * יולא גמל באפסר ונאקה בחטס ולובדקים בפרומביא והסוס (א) בשיר וכל בעלי השיר יולאין בשיר ונמשכין בשיר ומזין עליהן וטובלן במקומן: **גמ'** מאי נאקה בחטס אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן נאקה חירחא צוממא דפרולא. והלובדקים בפרומביא אמר רבה בר רב הונא חמרא לוצא בפגא דפרולא. אמר רב יהודה אמר שמואל מהלפיין לפני רבי של זו ברו מהו נאקה באפסר לא חיבשי לך כיון דלא מינטרא ציה ודאי משיי הוא. כי חיבשי לך גמל בחטס מאי מי אמרי' כיון דאמר ליה באפסר משיי הוא. או דילמא כל גירחא יחירתא לא אמרי' משיי הוא [ב] אמר לפניו ר' שמעאל בר' יוסי כך אמר אבא ה' ארבע בהמות יולאות באפסר הסוס והפרד והגמל והחמור. [למעוטי מאי לאו למעוטי גמל בחטס לא למעוטי נאקה באפסר] במתניתא חנא לובדקים וגמל יולאין באפסר באפסר אין בחטס לא [ג] אלמא כל גטירוחא יחירתא משיי הוא ואסור. [ג] [ד] וכן הלכתא. (ב) ואי קשה לך

חידושי מהרש"ל

החשיב כסוה בעבוד יום אף בסדינין. ולפי זה ח"ק נמי סבר להחליף נמי שרי כרשב"ג ולא פליגי ויהא שמה כליה ה"ק מהא דשרי רשב"ג להחליף כו' שמעינן נמי כדברי ח"ק לענין חוספה ולפי זה נגלות בשבת לחזור ולכסות אפילו בדבר אחר. יאות א"ר פאן נ"ל: מניחין פיהם ע"ג מוחם ולא שריין אלא מיחס ע"ג קדינה: גטירוחא יחירתא משיי הוא כה"כ אובדקים אבא גבי חטס בגטירוחא יחירתא הוי נב גבי אובדקי ואסור בו נ"ל:

הגהות הב"ח א שפיר דמי וליה הלכתא כותיהו דהא א"ל רב מרדכי לרבא כו' אם היו מקצת העגין מגולין כו' ויטלין בשבת וסלקא לה בתיובתא אלמא כו' לגלויי מקצתן בלבד וכן הלכתא: ב ממלא אדם את הקיטון מים וטמן כו': ג משחשיכה בדבר שאין מוסיף: ד תחלת הטמנה והיינו דקאמר רב יהוה רשב"ג: ה גדולה ח"ק קאמר לה מפרש הכי: ו כל שהוא נמי כסוה מנע"י וכו' חשבינן ליה ומפרש מדקאמר רשב"ג נוטל את הסדינין: ז מניח אין טומיין חמין משחשיכה אבל מוסיפין עליה כסות וכו' אמר רבי חיננא כל הדברים מועילים א"ר מתני' יאות אלו ח"ק: ח יולאה באפסר בשבת הסוס: ט בגמ' ה' ומוס' פירשו בשם הרשב"ג דהיינו כרשב"ג:

קרבן נתנאל

[פ] ה"ג ואמר מר וטורא ואיתמא רב אשי בגודרייתא דקני שפיר דמי וליה הלכתא כותיהו דהא אופטינן עלייהו מהאי דתנן הטומא לפת: [ג] ה"ג ויטלין בשבת וסלקא לה בתיובתא אלמא לא כריך למידך ולמישלף אלא לגלויי מקצתן בלבד וכן הלכתא: [ק] ויבש"ן בשבה. וספק בש"ע סימן של"א ס"ח ולא השריש וגם לא נחמין לזריעה עיין מ"א שם ס"ק כ"ב שחולק דבני שבת אפילו נחמין לזריעה שרי. והקשה חספיה ש"ע אהדרי. דהא בתמין ש"י ס"ב פסק חמין שורעוס כדקרק שרי ויהיב נ"ע גדול. ויהא שבתו מוספא א"ע במתכוין לזריעה חושש משום כולן. לא קלי אשבת. ע"כ ויה דוחק ועוד נחמיו רשב"א כבד להדיא דאם נחמין לזריעה אסור בשבת. ולשטתו חקשי עליו מש"ס ערובת דף מ"ה טעין שזרען כדקרק מהו לנקוט ולאלו. ועוד קשה דאם במתכוין לזריעה לשביעית ולמעשר חוששין דקמני הטומא משמע דווקא אם נחמין להטמנה לחוד ולא לזריעה ואם בשבת יטלין אפילו במתכוין לזריעה. אם כן הוי ליה למיחני כדקרק בשבת אפילו נחמין לזריעה כמו שדייק מוספא ד"ה מקלע לענין מכוסין ע"ש. אולם דברי ב"י שריין וקיימין דווקא לפת ולגומא. אם מתכוין לזריעה אין יטלין דרגיותו הוא שמוספין מתמת לתלוותיה הקרקע. וא"כ נתגלו ע"י כונת זריעה מה שאין שייך בחמין אם שבתו לזריעה: [ר] א"א א"א ג"אויי טקתא: ואם אין מגולין אסורין לגמולין אפילו ע"י כו. דנראה כעושה גומא. מ"מ. וכבש מ"א על כל שנתו ע"י ס"ק כ"א אבל בדף י' במתכוין משמע דלמד גירסא דגם כאל שרי לחמו. ע"כ. ולא ידעתי שום משמעות. ואם כוונתו דל"כ לא הוי מקשין תוספת מדי על גרסת הערוך כקושית המהרש"א. י"ל תסם אם כל גוף הפרי טומן. מ"מ העגין מגולין והגומא כבד חמור ועומד משא"כ אם כולו טומן אסור לתמוז כו. וכמו כן מהו שמי"א שם הבוא רחיש מירושלמי. עינאו ולא אפמתי. אם כן כשהעגין מגולין דוק ותשכח. ומהירות פלטמו: [ש] יהוא כבר אמר. הש"ס מיישב דעת ר' אמי מה שהקפיד בתחלה. אבל אחר שאמר ליה ד יוסף שמדווייהו כרובותא עבד וסם לא תלקו צין אדם חשוב הוה ר"ח לנדריו. ומש"ה הטור והרמב"ם לא תלקו ביה וכו' וכו' וכו' [ת] דנראה חמין יחיד כדבויבה בגיטין. מהך גייתא גופא מדקתא גריסא נוטל את הסדינין ומניח את הגלופסקין מוכח דחמין יותר דלמ"ה א"כ משמע הוא ולא מוסיף אלא קושטא קאמר דהגלופסקין חמין יותר מסדינין ולא מיחא להיפך: [ח] מי שאחזו. דף ע"ג: [ט] ובחגי' טבעינן א"פ דווקא כסוה ונתנאלה בייעיבד מותר א"בסוהו אבא אבתה"ה אסור א"בסוהו י"בסוהו בי היבי דהתי' הגיטין כה"ק. ו"ל ב"י ויש לתמוה שהרי התוספות כתבו דר"י מפרש דרשב"ג פליג אה"ק וסם כתבו דר"י מפרש דמותר לגלות בידים ולחזור ולתמוהו. וגם סמ"ק כתבו דרשב"ג פליג אה"ק כה"ק וסם כתבו דמותר לגלותו בידים לכתחלה לכן י"ל לדרשנין התוספות ח"ק לא שרי אלא להוסיף ולא להחליף משום שכוון ששטמין הקדינה בנגדים שלא היה מנע"י ועכשיו הוא מגולה לגמרי מחו כחלת הטמנה ומש"ה אסור אבל לגלות ולחזור ולכסותו בנגדים עצמם שרי לכתחלה דלא מחוי כחלת הטמנה ע"ש. וקשה לי לפי הגנת הרב

תפארת שמואל

(א) בשיי. כמו אפודה סביב זאורו וטבעת קטועה בו:

א חוס' (ב) חוס' ד"ה לא דלמא. (ג) חוס' ג' מיהו מכל מקום טעמא וסקילה ליכא ביה. ועיין בתוספות דף (ו) ד"ה הא קמ"ל. (ד) קלע דכרוי אמת. אבל עירב בהן דברים שאין נכונים. דעיקר דעת רבינו דמלאמדין כסוה ונתגלה משמע דאם נלה עצמו אסור. היינו דעתו שלא נכסומו. דנעשהו לכסות ערוף מגלה עצמו. אלא לדעת רבינו י"ל מסתבר דלא איירי רב בש"ע כמו לא כסוה דרשא. אבל בשבת מותר ככל גינאל. אבל לדעת ר"י כ"כ דאפי' בשבת אסור דאין דעמו. דאי הוי שרי להסיר אותו כסור ולהוסיף אה"כ עליה שרי להוסיף גם קודם שהחזיר הכסור דהיינו חלוף. כ"ה דעתו ז"ל. (ה) חמ"ה